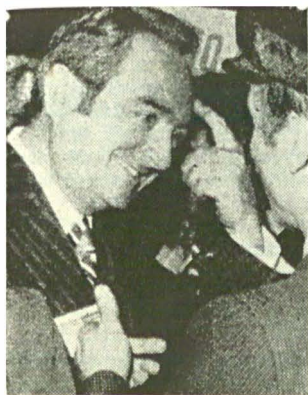

1944-1984

1944

„Tribuna poporului” (director, G. Călinescu) anunță că luni 1 octombrie are loc „Sfeștania Teatrului Intim” în cadrul căruia va juca trupa „Actorii asociați”, condusă de Mircea Șeptilici și Nora Piacentini. „Ansamblul va cuprinde 60 de persoane”.

N-a avut chiar 60. Și n-a trăit prea mult.

„Ar trebui create mai multe teatre educative, cu programe selecționate din piesele care sînt în strînsă legătură cu viața societății”, notează ziarul.

1947

Ministerul Artelor citează, într-un fel de „ordin de zi”, Teatrul Comedia, condus de Sică Alexandrescu, pentru că a avut „cea mai bună stagiune între teatrele particulare”.

Spre mîhnirea multora, sala mare a Teatrului Odeon devine cinematograf.

1958

La Festivalul teatrelor dramatice (12—24 octombrie, București) se prezintă, printre altele și printre alții, Teatrul Armatei cu Fintina Blanduziei (George Vraca în Horațiu) și Ultimul mesaj de Laurențiu Fulga, Teatrul din Galați cu Mireasa descultă (debutul dramaturgic al lui Sütő András — împreună cu Hajdu Zoltán), Teatrul Municipal cu Dansatoarea, gangsterul și necunoscutul (debutul lui Victor Birlădeanu), Teatrul Național din Iași cu Mutter Courage (protagonistă, Margareta Baciu), Teatrul Național din Cluj cu Ultimul tren de G. Kovacs și E. Mirea, Teatrul Muncitoresc C.F.R. cu Baia (regizor, Horea Popescu) și Răzeșii lui Bogdan (debutul lui Ernest Maftei).

Piesa lui Birlădeanu e subintitulată „Film scenic”. Interesantă, distribuția la Orologiul Kremlinului (Bacău): Dzerjinski — Gh. Motoi; Ribakov — Florin Piersic; Zabelna — Ica Matache; Mașa — Lucia Mureșan; Ciudnov — Dumitru Chesa; Ana — Zoe Muscan; Ceasornicarul — Cosma Brașoveanu. Regia, Andrei Brădeanu și Cristian Munteanu; scenografia, Tony Gheorghiu.

În discuții i se recomandă tinărului Mircea Albulescu (de la Municipal) „să fie mai degajat”. I se fac observații de „formalism” regizorului Valeriu Moisescu (de la Galați). E elogiat Jules Cazaban (în Baia). Se fac rezerve asupra muzicii la Fintina Blanduziei (compozitor, Pascal Bentoiu). Se consideră o reușită interpretarea personajului Iulișka din Mireasa descultă de către tinăra Gina Patrichi. Nu place deloc piesa Inima noastră de Valeriu

Luca (Brăila). Autorul povestește în caietul-program că eroii săi există Inflăcărata și dreapta Rafiră trăiește — reintoarsă lingă Grigore, de care s-a despărțit o vreme, „cu inima numai rană”, dar pe care nu l-a părăsit nici o clipă, „l-a ajutat pas cu pas să iasă din ceața întunecată a trecutului”. Tot caietul-program reproduce replici rostite de actori. De pildă, Angela Macri Iliescu — Rafira : „Gospodăria noastră e o inimă mare ! O inimă mare și bună care trebuie să-i încapă pe toți ! Ea luminează și pe cei care mai stau deoparte...” ; Ioana Rodica Dianu — Ioana : „Ce vrei ? Sint ca frunza-n vînt. Mă duc încotro bate... dar nici la colectiv nu merg. Mi-e drag Costea...” Jeni Dumitrescu — Rarița : „Ce frumoasă-i viața ! Alerg pe drum, clocotește valea pînă departe, vîntul îmi frige obrazii, uneori sar din somn, parcă se întimplă ceva...” Etc.

1967

Liviu Ciulei îmi vorbește despre proiectul său Macbeth. Îmi spune că în distribuție sint „surprize”. Îi replic că în toate distribuțiile sale apar surprize. „Da — zice — dar aici sint cîteva mai... deosebite. Pe cine ai fi văzut în rolul lui Duncan ?” Rostesc cîteva nume. „Află că va fi Nicolae Secăreanu”. E, într-adevăr, o noutate. Totuși, cine va fi Macbeth ? „Cotescu”. „Și Banquo ?” „Toma Caragiu”.

Da, sint surprize...

„Gazeta literară” publică o piesă de Marin Preda, Martin Bormann. La întrebarea unui coleg „Ce v-a determinat să scrieți teatru ?”, debutantul dramaturg răspunde : „Am făcut, la un moment dat, descoperirea teatrului ca gen, în care atît poetul cit și prozatorul se pot exprima cu drepturi egale. Vrînd astfel să exprime o acțiune, poetul o poate face în teatru rîminînd totuși poet, iar prozatorul poate exprima o stare poetică fără să înceteze de a fi prozator. În același timp, mie, ca prozator, teatrul mi se pare sub un anume aspect, un gen ideal, de vreme ce el permite folosirea, într-o mai mare măsură decît proza, a ficțiunii. Dacă pe tema lui Martin Bormann aș fi vrut să scriu un roman sau o nuvelă ar fi trebuit să fac o călătorie în America de Sud. Povestirea Friguri am scris-o după ce am fost în Vietnam, și nu înainte. Or, în cazul lui Martin Bormann, o asemenea călătorie de documentare ar fi cerut timp în decursul căruia starea aceasta de interes pentru ceea ce simțeam nevoia să exprim s-ar fi diminuat sau chiar risipit și lucrul pe care am vrut să-l spun nu l-aș mai fi putut spune sau nu l-aș fi putut cum am dorit. Piesa mi-a permis însă un loc de acțiune fictiv, «unde va în America de Sud», în care atmosfera s-ar fi închegat în funcție de starea mea de spirit și nu de veridicitatea absolută a locului unde se petrece acțiunea. Nu voiam să scriu o dramă istorică, ci una de existență”.

Spectacolul Teatrului Național, cenușiu și plat, se desfășoară (la Studio) într-o atmosferă glacială. În loja din dreapta se aude însă, din cînd în cînd, cite-un hohot de ris candid. E autorul, care se amuză din toată inima...

1968

Ion Deloreanu ne poștește la Baia Mare să vedem cum se inaugurează Studioul experimental. S-au pus în scenă trei piese într-un act : Curierul de seară de Romulus Vulpescu („în afară de cele publicate, Om de treabă și Rochia, mai am și inedite — Un «Colt» în plus, În coardă, Vine, vine primăvara”) ; Ripa albastră de Leonida Teodorescu („Dramaturgia, la urma urmei, nu este decît literatură, cu o utilitate în plus — aceea de a fi jucată”) ; și Banda de magnetofon, a flmandului Charles Fraikin (fără substanță).

Reprezentarea e modică, dar bucuria tuturor (cu excepția belgianului — absent) e sinceră. Dintre actori e de reținut doar Vasile Constantinescu în Bătrînul din Ripa albastră.

Nu trece mult și vine altă invitație, la alt studio. La Pitești. Radu Boroianu ne promite „un debut interesant, al unui poet : Cezar Ivănescu”.

Piesa, Mica dramă, e un poem cu virtuți teatrale mai restrinse, dar cu suc liric îmbelșugat. Interesează mai ales cei doi bărbați — și actorii care susțin rolurile : Petre Tanasievici și Traian Pîrlog.

După recitalul copleșitor al Amaliei Rodriguez, dat la București, mă prezint numaidecât la cabină. Nu s-a dezbrăcat încă de odăjdii scenice, nu s-a demachiat. I s-au adus flori. I se fac complimente. Aștept, cuviincios, în prag.

- Dumneata ? — mă întreabă cineva din preajma ei.
- Vreau să-i comunic distinsei doamne admirația mea.
- Bine, o să-i transmit. La revedere.
- Mi se spune — îi zic direct, într-o portugheză aproximativă — că nu pot să vă transmit personal admirația mea.
- Ba se poate — suride artista, aruncându-mi o privire care mă moaie
- dar să mă ierți, sint cam obosită... Înțelegi și dumneata... Înțelegi ?
- Înțeleg, dar vreau să stau de vorbă cu dumneavoastră. Sint gazetar.
- Ah ! Mai bine mâine...
- Permiteți să vorbesc în spaniolă ?
- Nu. Știți franceza ?

Vorbim în franceză. Celebra cîntăreață nu e locvace. Tace mult și privește cercetător, cu ochi grei, adumbriți. E o femeie impunătoare ; respiră un farmec indescritibil. Mi-amintește, intrucitva, de Elvira Popescu. La un moment dat, cred că mă și zăpăcesc, fiindcă mă întrerupe brusc, cu maliție :

- Și dumneata ești obosit, nu ?
- O rog să-mi spună care e izvorul artei ei.
- Cîntecul poporului meu — spune, simplu — singura și cea mai bogată sursă. Lui i-am închinat toată viața mea.
- Și-mi întinde mîna albă, cu cite un inel pe fiecare deget.

Teodor Mazilu, cu bărbia în pumni, tocmai sus, în ultima bancă a sălii de la Grădina Icoanei, la al zecelea spectacol cu Tandrețe și abjecție

- Dumneata vezi aici vreo mizantropie ?
- Deloc, domn' Mazilu.
- Cineva mi-a zis că-s mizantrop.
- O fi vrut să pronunțe misogin.
- Ridicol... Eu, mizantrop...
- Dar misogin ești ?
- Fugi, dom'le, d-aici...

1969

Ce însemna respectul pentru personalitatea de cultură, de mult, în antichitate : impresiionanta scrisoare a lui Filip, regele Macedoniei, către Aristotel, la nașterea lui Alexandru : „Vei ști că am dobîndit un fiu. Mulțumesc zeilor nu atît că s-a născut el, cit pentru că s-a întîmplat să se nască în timpul vieții tale, pentru ca să fie instruit și educat de tine“.

Ni se spune, asemenea, că actorul Aristodemus din Metapont era atît de celebru și stimat încît a fost numit de atenieni în ambasada de pace trimisă la Filip Macedoneanul (împreună cu Demostene, Eschine și alți oameni foarte vestiți).

1984

Se înființează un cenaclu de literatură și artă al revistelor „Amfiteatru“ și „Viața studențească“. La a doua ședință (care are loc în complexul Tei), într-o dimineață de duminică, sint invitat și eu de către conducătorul cenaclului, criticul Mircea Iorgulescu, pentru că se citește o piesă de Matei Vișniec.

E surprinzător de multă lume : scriitori, critici literari de toate virstele, oameni de știință, personalități ale vieții culturale, actori, cinești, regizori.

Lectura e făcută cu mare vioiciune de către autor, cîțiva poeți tineri, o actriță și un cântăreț matur. Discuțiile sint substanțiale, bogate, spirituale. Controversele au elevație intelectuală. O atmosferă de interes real și respect reciproc.

E a șasea piesă de Matei Vișniec pe care o cunosc. El e acum, pentru mine, incontestabil, dramaturg. Nu rămîne decît să afle și teatrele că piesele sale există, că unele sint tipărite (în publicații), că una — admirabilă — nu i-a fost reținută de Teatrul „Ion Creangă“, alte două sint „în studiu de lectură“ la revista „Teatrul“, că, prin urmare, e pregătit sub multe raporturi să intre în fermecătoarea bulgă a scenei.

În „Jurnalul...“ din nr. 2/1984, p. 83 rîndul 45, în loc de 1949 se va citi 1943.

